

Reportage

Verbinden door naald en draad

Ze zijn allemaal hun moederland ontvlucht, bouwen hier aan een nieuw bestaan en dat is niet altijd even makkelijk. Aan de borduurtafel van About a Jacket ziet **Marilou Evelo** soms met lede ogen aan hoe klem deze vrouwen in hun eigen cultuur zitten.

Tekst **Nanska van de Laar** Foto **Jonathan Mechanicus**

Het is dit najaar tien jaar geleden dat Marilou Evelo het initiatief nam dat creatie en integratie moest verbinden door vrouwen met een vluchtelingenachtergrond samen te brengen. Door samen te borduren, is er ruimte voor onderling contact in een veilige omgeving. „Mijn oorspronkelijke idee was om iets op te starten voor vrouwen in Peru. Ze zouden daar alpaca jaszjes borduren. De afstand en de taalbarrière waren alleen te groot en zo bedacht ik me waarom zou ik zoiets niet hier, in Nederland, op gaan zetten? We zaten toen midden in de grote vluchtelingen crisis en ik wilde iets doen waar vrouwen die gevlucht zijn iets aan hebben.”

Dat werd borduuratelier About a Jacket. „Dat klinkt een beetje als een titel van een boek. Elk jasje dat gemaakt wordt, vertelt ook een verhaal. Kleding is in een winkel heel anoniem. Je kent de mensen niet die het hebben gemaakt, het is massaproductiewerk, terwijl de vrouw die het kledingstuk maakt even belangrijk is als de vrouw die

het draagt. Vandaar de naam About a Jacket”, legt Marilou uit, die zelf een achtergrond heeft in modevormgeving.

Bij de start van het borduuratelier was het de bedoeling dat de vrouwen er met behoud van uitkering konden werken in de verwachting dat ze zouden doorgroeien naar een betaalde baan. Echter, de praktijk bleek weerbarstiger. „Het is geen werktraject, maar een zorgtraject. Het was een commercieel idee, maar dat is helemaal niet haalbaar want dan moet je produceren. Daarbij werk ik met een doelgroep die getraumatiseerd is, is er een cultuurkloof én een taalachterstand. Al die dingen bij elkaar maken het niet makkelijk. Zeker als je bedenkt dat veel vrouwen met hun ene been in Nederland staan en met het andere nog in hun thuisland.”

Amani Lahfi, die in stilte Marilou aanhoort, knikt. Ze weet waar ze het over heeft. Zij denkt veel aan Syrië dat ze acht jaar geleden vanwege de oorlog ontvluchtte. Nu woont ze met haar man en drie zonen in Andijk en komt ze twee keer per week naar het borduuratelier van Marilou in Hoorn. „De

Jassen die bij About a Jacket worden gemaakt.

„Vorig jaar is voor het eerst in het lesmateriaal van de inburgering opgenomen dat de vrouw in Nederland autonomie over haar eigen leven heeft

Marilou Evelo

cultuur is hier anders. Het is hier beter, je mag hier werken en je krijgt kansen. In Syrië heb je geen recht en is het leven moeilijk. Je mag daar niks zeggen.”

Patriarchale maatschappij

Toch is het leven voor de 54-jarige Amani ook hier in Nederland niet makkelijk, blijkt gaande het gesprek. Amani luistert vooral, terwijl Marilou het woord voert.

„Creatie en integratie verbinden, klinkt heel mooi en het borduren werkt therapeutisch. Maar dan moet je bedenken dat de meeste vrouwen die hier komen in hun eigen land geen kansen hebben, niks te zeggen hebben en bijna geen scholing hebben gehad. Wat wij zo vanzelfsprekend vinden, is voor hen helemaal niet vanzelfsprekend. Want hoe is het om vrouw in Syrië te zijn? Ze heeft daar geen rechten, het huwelijk is vaak een gedwongen huwelijk, er is veel seksueel geweld, de voogdij gaat automatisch naar de man en die bepaalt ook de scheiding. Als je aan het werk wil, gaan ze dwars liggen of verlangen ze van je dat het vrijwillig doet, terwijl de man ervoor betaald krijgt.”

Marilou heeft het nu louter over Syrië, maar wijst er vervolgens op dat de vrouw in een zeer groot deel van de wereld niets in te brengen heeft. „Hier wordt een schaatsster onder een vergrootglas gelegd als haar make-up is uitgelopen, maar in Afghanistan mag je als vrouw helemaal niets en meisjes mogen alleen naar de basisschool. En Iran is ook verschrikkelijk. Als vrouwen voelen wij ons met elkaar verbonden en de reden waarom ik dit doe, is om bewustwording te creëren. Dat de vrouwen die hier komen gaan inziden dat het niet goed is wat er gebeurt. Dat het niet deugt en dat ze uit een patriarchale maatschappij komen waar de man de macht heeft.”

Amani herkent zich in wat Marilou zegt. Ze zou ook wel willen

Marilou Evelo, oprichtster van About a Jacket, en Rachel Vaye.

Marilou Evelo is oprichtster van About a Jacket.

Dit jaar hebben de borduursters van About a Jacket broches voor elkaar gemaakt om stil te staan bij Internationale Vrouwendag.

werken. Ooit was ze lerares Frans en haar grote droom is om dat werk ooit weer op te kunnen pakken. Ze spreekt het voorzichtig hardop uit en zegt dan: „Het is lastig, want mijn man is de baas. Het is moeilijk thuis. Misschien ooit, maar ik heb al heel lang geen Frans kunnen oefenen en dan raak je de taal kwijt. Ik ben veel vergeten en bang om fouten te maken.”

In de tien jaar dat Marilou nu bezig is met About a Jacket, ervaart ze dat de integratie van vluchtelingen helemaal niet zo fantastisch loopt. „Man en vrouw zijn verschillend, maar we hebben hier wel gelijke rechten en in heel veel landen niet. Je moet je voorstellen dat daar een vrouw in een kooi zit. Die kooi komt naar Nederland en dan gaat de deur open, maar die vrouw komt niet uit die kooi. Ze is bang om zelf initiatief te nemen en heeft niet geleerd om kritisch na te denken. Ik vind het verdrietig dat deze vrouwen zo klem in hun cultuur zitten en ze weten ook niet anders, want het is altijd onderdeel van hun leven geweest.”

Marilou is van mening dat vrouwenemancipatie onderdeel zou moeten worden van de inburgeringscursus. „Zeker als je bedenkt dat pas vorig jaar voor het eerst in het lesmateriaal van de inburgering is opgenomen dat de vrouw in Nederland autonomie over haar eigen leven heeft. Ik zou persoon-

„Jin, Jiyān, Azādī” staat in het Koerdisch voor ‘Vrouw, Leven, Vrijheid’.

besloot geen moeite te doen om in het kader van Internationale Vrouwendag een vrouw in het spotlight te zetten die staat voor strijdbaarheid en gelijke rechten. Eerdere jaren kregen onder anderen zangeres Naaz, actrice en theatermaakster Adelheid Roosen en koningin Máxima een door de vrouwen met de hand geborduurd de jas cadeau.

Cultuurkloof

Echter, dit keer richt Marilou haar pijlen op de borduursters zelf. „Ze hebben allemaal broches geborduurd om aan elkaar te geven. Het is een manier om ze met elkaar in gesprek te laten gaan en te zorgen voor meer interactie. We denken maar over die vluchtelingen, scheren ze over een kam, maar er zitten duizenden kilometers tussen die mensen. Het is een gigantische cultuurkloof om te overbruggen.”

Toch geeft ze de hoop niet op, want Marilou heeft de kracht van de vrouw hoog in het vaandel staan en al zijn er frustraties, ze weet ook dat het borduurwerk voor deze vrouwen heilzaam en rustgevend is. „En er zitten natuurtalenten tussen. Zoals Amani. Zij heeft een heel fijne motoriek en gevoel voor detail.”

Amani bloost en kijkt met een schuin oog naar de grote foto waar Marilou op wijst. „Daar zit Amani, derde van rechts. Ze deed mee aan het project ‘Koninklijk Borduren’ waarbij we, samen met borduursters uit heel Nederland, nieuwe gordijnen borduurden voor Huis ten Bosch van koning Willem-Alexander en koningin Máxima.”

Stralend middelpunt op de foto is Rachel. Die heeft wel wat weg van Whoopi Goldberg. Ook al zegt die naam haar niks, ze vindt het een mooi compliment. Dan pakt ze haar borduurwerk op en zucht: „Dit vind ik leuk om te doen en daarom kom ik hier. Ik kan hier komen, want in dit land ben ik vrij om te doen en laten wat ik wil.” □

lijk ook best willen meedenken over lesmateriaal voor vrouwen.”

Rachel Vaye kan zich daar wel vinden. Zij woont sinds 2008 in Hoorn na twaalf jaar in vluchtelingenkamp Buduburam in Ghana te hebben gewoond. „Ik ben geboren in Liberia en vluchtte vanwege de oorlog. Toen we daar kwamen, zaten alle tenten vol. We moesten buiten op de grond slapen. Er was een plek waar vuilnis lag en dat mochten we toen verbranden om ons huis te bouwen. Steeds als we een beetje geld hadden, ik vlocht mensen hun haren voor geld, kochten we een paar bakstenen.”

Ze is nu 61 en inmiddels oma. „Ik heb een tweeling. Mijn zoon woont in Midwoud en heeft een kindje. Mijn dochter woont in Hoofddorp. Ik ben gelukkig hier. Ik kan hier doen wat ik wil en nee, de man is niet de baas. Je moet als vrouw opstaan voor je eigen rechten en sterker zijn, maar van sommige vrouwen hier vraagt dat moed.”

Hoe mooi het idee achter About a Jacket ook is, het blijft moeilijk om de vrouwen onderling met elkaar te verbinden, vertelt Marilou. „Ze kunnen hier ook de Nederlandse taal oefenen, maar veel vrouwen die hier komen gaan zitten bij de vrouwen die hun taal spreken en dan blijven ze in dat isolement.”

Marilou erkent dat het haar frustrereert. Dusdanig dat ze dit keer

About a Jacket

About a Jacket is een initiatief dat creatie en integratie verbindt. Twee dagen in de week komt een groep vrouwen met een vluchtelingenachtergrond samen om te borduren in Hoorn. Dit doen ze onder leiding van Marilou Evelo, waarbij ze worden begeleid door vrijwilligers, zoals taalcoaches. De vrouwen komen uit conflictgebieden uit Oost-Afrika en (centraal) Azië en hebben allemaal hun eigen verhaal. Tijdens het borduren oefenen ze samen hun Nederlandse taal en praten ze over alledaagse dingen. Meer informatie: aboutajacket.nl